

Innst. 208 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:37 S (2011–2012)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om en omstrukturering av Norsk kulturråd

Til Stortinget

Sammendrag

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond og andre statlige støtteordninger på kulturområdet. Norsk kulturråd er pådriver for nye kunst- og kulturprosjekter, og er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.

Rådet er oppnevnt av Kulturdepartementet og utnevner selv tilhørende fagutvalg.

Konsentrert kulturmak

Forslagsstillerne viser til at Kulturrådet de senere år har fått økt makt og innflytelse over norsk kulturliv. Da medlemmene utnevnes av Kulturdepartementet, kan det ifølge forslagsstillerne gis inntrykk av en nærhet mellom politikk og kultur som er negativ med hensyn til behovet for et fritt og uhildet kulturliv. Konsekvensen av de senere års endringer er ifølge forslagsstillerne at en stadig større andel av statens midler forvaltes av en håndfull personer, som i tillegg har svært nære bånd til enkelte deler av norsk kulturliv.

Forslagsstillerne mener det er grunn til å stille spørsmål ved det demokratiske aspektet i den utviklingen Kulturrådet har hatt. Dette inntrykket forsterkes ifølge forslagsstillerne gjennom den manglende åpenhet til de innvilgninger og avslag som gis av

rådet. Det vil derfor etter forslagsstillerne syn være i kulturens interesse å foreta grep som sørger for at det blir mindre makt, både ressursmessig og definisjonsmessig, til Kulturrådet og Kulturdepartementet.

Åpenhet, innsyn og transparens

Forslagsstillerne viser til at 90 pst. av søknadene ikke innvilges, og for dem som får avslag er behovet stort for å vite begrunnelsen og få innsyn. Forslagsstillerne går inn for økt innsyn i søknadsprosessen.

Forslagsstillerne går inn for at Norsk kulturråd får på plass en digital søknadsportal, som gir muligheter for innsyn. Forslagsstillerne mener det er i kulturens interesse å iverksette tiltak som sørger for mer åpenhet og transparens når det gjelder de tildelinger, avslag og vurderinger som gjøres i forbindelse med søknadsprosessen.

Fremtidig finansiering av kulturlivet

Forslagsstillerne mener at den delen av Kulturrådets ansvarsområder som har direkte nasjonale interesser, som store kulturinstitusjoner, museum, arkiv, bibliotek og lignende, bør overføres til Stortinget og finansieres direkte gjennom statsbudsjettet.

Næringslivet finansierer ifølge forslagsstillerne en svært liten andel av kulturlivet i Norge. Forslagsstillerne går inn for at ulike skatteincentiver utredes med sikte på å stimulere til økt interesse for private næringslivsaktørers og privatpersoners deltakelse i finansieringen av kulturlivet.

De oppgaver som ikke har direkte nasjonale interesser, må ifølge forslagsstillerne, så langt det lar seg gjøre, tillegges kommunene.

Fremtidig sammensetting av Kulturrådet

Forslagsstillerne mener det fortsatt vil være enkelte oppgaver som må tillegges en sentral, uav-

hengig aktør. En hovedoppgave vil være å koordinere kulturlivets interesser i samarbeid med andre aktører som Stortinget, Kulturdepartementet, kommuner og næringsliv. Forslagsstillerne viser til at Kulturrådets sammensetning i fremtiden må ha en uavhengig og fri rolle. Dette innebærer at oppnevningen ikke må skje direkte av Kulturdepartementet, men av aktørene selv. Kulturrådet bør nedlegges i sin nåværende form, og erstattes med et uavhengig og bredt sammensatt «Råd for et levende kulturliv», hvis hovedoppgave skal være fordeling av de offentlige midler som ikke er overlatt til Stortinget og kommunene, samt ha en koordinerende rolle overfor de samfunnsaktører som er relevante.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en nedleggelse av Norsk kulturråd, og underliggende enheter, i sin nåværende form. I stedet opprettes Råd for et levende kulturliv, basert på intensjonene i Dokument 8:37 S (2011–2012).

II

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag til lovendringer for å sikre bedre transparens i tildelinger og avslag fra Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv.

III

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2013 om å innrette kulturfinansieringen etter prinsippet om at sentrale tiltak finansieres utelukkende over statsbudsjettet, mens Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv skal stimulere til bred kulturell deltakelse gjennom såkornsmentalitet og oppstartsinsentiver.»

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, er oppmerksom på problemstillingene som blir reist i saken, men er likevel enig med regjeringen i at Norsk kulturråd er viktig for norsk kulturliv.

Flertallet viser til at Norsk kulturråd er en pådriver for nye kunst- og kulturprosjekter, og er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål. Med sin faglige kompetanse innen flere kunst- og kulturformer er Norsk kulturråd viktig for utviklingen av både nasjonalt, regionalt og lokalt kulturliv. På bakgrunn av dette vil flertallet ikke stille seg bak forslaget om å nedlegge Norsk kulturråd.

Komiteen vil videre påpeke viktigheten ved at det blir lagt til rette for innsyn og åpenhet i fordelingen av midler fra Norsk kulturråd. Norsk kulturråd er et statlig organ og skal derfor følge de alminnelige lover og regler som gjelder for forvaltningen, herunder lov om offentlighet, lov om arkiv og forvaltningsloven.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil også understreke at møtene i Norsk kulturråd i utgangspunktet er åpne for alle. Det legges også opp til økt innsyn gjennom etablering av et elektronisk system for søknadsbehandling og tilskuddsforvaltning for tilskudd fra ulike kilder.

Flertallet viser til at det ikke gis faste, årlige tilskudd fra Norsk kulturfond, men at Kulturrådet kan gi tilsagn om ettårig og flerårig prosjektstøtte fra Norsk kulturfond. Flertallet viser også til at Kulturdepartementets budsjett til kulturformål i vesentlig grad er bundet til drift av statlige virksomheter, nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og til knutepunktinstitusjoner. Flertallet vil påpeke at når det gjelder region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner, er staten bidragsyter sammen med regionale tilskuddsparter. Flertallet vil understreke betydningen av at dette samarbeidet fortsatt videreføres.

Flertall viser til at Kulturrådet er en viktig aktør på kunst- og kultursektoren. Rådet oppnevnes på grunnlag av kunst- og kulturfaglig kompetanse, mangfold, kjønnsmessig balanse og geografisk spredning. Dette er også kriterier som legges til grunn ved oppnevning av rådets mange utvalg. Ved fordeling av midler skal det også legges til rette for en god geografisk fordeling av midler.

Komiteen vil påpeke viktigheten av at Kulturrådet hele tiden vurderer om de når frem overfor nye grupper av søkere. I denne forbindelse er det viktig å ha god dialog ut mot det mangfold som kulturen representerer i Norge. Kulturrådet har blitt en stor aktør, og det er viktig at det til enhver tid tilstrebes en bred sammensetning av både rådskollegiet og fagutvalgene. I tillegg til de kunstfaglige hensyn er det viktig at Kulturrådet også tar geografihensyn ved utdeling av midler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at de forvaltningsmessige endringene som er gjort i forhold til Norsk kulturråds oppgaver, stiller store krav til rådets forvaltning av det ansvaret som er gitt dem.

Flertallet viser til at Norsk kulturråd de siste årene er blitt tillagt nye oppgaver, og at organisasjonen trenger tid på å sette seg.

Komiteen vil understreke at organiseringen av Norsk kulturråd ikke er statisk, og at det vil være naturlig å se på resultatet av organiseringen når det har gått en tid.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil understreke at Kulturrådets kunstneriske frihet ikke fritar Kulturrådet fra plikten til å følge Stortingets signaler om forvaltning av ulike ordninger. Flertallet forutsetter at Kulturrådet følger opp Stortingets intensjoner for virksomheten. Flertallet vil også understreke at Stortinget fortsatt kan legge føringer på overordnet nivå for særskilte satsinger og innsatsområder under Norsk kulturråd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, og fra Høyre, mener politikken under den sittende regjering tydelig går i retning av økt maktkonsentrasjon rundt sentrale instanser i Oslo. Det viktigste her er utviklingen i Norsk kulturråd, som stadig blir tilført nye oppgaver, samtidig som regjeringen gjennom endringer i regelverket senket antall medlemmer i rådet og gav disse betydelig utvidede funksjoner. Disse medlemmer har ved mange korsveier påpekt det prinsipielt betenkelige i dette og potensielle negative effekter knyttet til faren for utvikling av herskende smaksretninger og sentralisering. Disse medlemmer er således enig med forslagsstillerne i at statens tildelingspolitikk, også gjennom Norsk kulturråd, bør gjøres til gjenstand for kritisk gjennomgang, og at en ny politisk kurs er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener maktspredning, og større mangfold, som utgangspunkt for et dynamisk kulturliv, oppnås gjennom en bredde av politiske grep der endringer i Norsk kulturråd kun er én del. Disse medlemmer mener en alternativ kulturpolitikk må handle om å fremme norsk kulturliv gjennom å spre beslutningene geografisk og organisatorisk, i tillegg bør skatteincentiver og et målrettet arbeid for å mobilisere private midler bidra til å skaffe kulturlivet flere finansieringskilder. Disse medlemmer mener en

bred gjennomgang av statens kanaler for tildeling av midler til kulturlivet er nødvendig med sikte på tydeligere rendyrking av oppgaver og spredning av funksjoner. Disse medlemmer vil samtidig påpeke viktigheten av ikke å bidra til byråkratisering og ineffektiv bruk av midler.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti tror imidlertid ikke forslagsstillerens forslag til løsninger er tilstrekkelig gjennomarbeidet, eller i seg selv egnede forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en nedleggelse av Norsk kulturråd, og underliggende enheter, i sin nåværende form. I stedet opprettes Råd for et levende kulturliv, basert på intensjonene i Dokument 8:37 S (2011–2012).»

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag til lovendringer for å sikre bedre transparens i tildelinger og avslag fra Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2013 om å innrette kulturfinansieringen etter prinsippet om at sentrale tiltak finansieres utelukkende over statsbudsjettet, mens Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv skal stimulere til bred kulturell deltakelse gjennom såkornsmentalitet og oppstartsincentiver.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en nedleggelse av Norsk kulturråd, og underliggende enheter, i sin nåværende form. I stedet opprettes Råd for et levende kulturliv, basert på intensjonene i Dokument 8:37 S (2011–2012).

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag til lovendringer for å sikre bedre transparens i tildelinger og avslag fra Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2013 om å innrette kulturfinansieringen etter prinsippet om at sentrale tiltak finansieres utelukkende over statsbudsjettet, mens Norsk

kulturråd/Råd for et levende kulturliv skal stimulere til bred kulturell deltakelse gjennom såkornsmensmentalitet og oppstartsinsentiver.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:37 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om en omstrukturering av Norsk kulturråd – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 1. mars 2012

Gunn Karin Gjul

leder

Kåre Simensen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 9. januar 2012****Dokument 8:37 S (2011-2012) representantforslag om en omstrukturering av Norsk kulturråd**

Jeg viser til brev fra Stortinget ved Familie- og kulturkomiteen av 21. desember 2011 med Dokument 8:37 S (2011-2012) fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg med følgende forslag:

”I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en nedleggelse av Norsk kulturråd, og underliggende enheter, i sin nåværende form. I stedet opprettes Råd for et levende kulturliv, basert på intensjonene i Dokument 8:37 S(2011-2012).

II

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag til lovendringer for å sikre bedre transparens i tildelinger og avslag fra Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv.

III

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjett for 2013 om å innrette kulturfinansieringen etter prinsippet om at sentrale tiltak finansieres utelukkende over statsbudsjettet, mens Norsk kulturråd/Råd for et levende kulturliv skal stimulere til bred deltakelse gjennom såkornsmentalitet og oppstartsincentiver.”

I

Norsk kulturråd er svært viktig for norsk kulturliv, og jeg vil ikke ta initiativ til en nedlegging av Kulturråd. For kulturlivet er det viktig at Kulturrådet har høy kompetanse og faglig og kunstnerisk selvstendighet. De økonomiske rammene for Kulturrådet er økt vesentlig side 2006. Dette gir Kulturrådet god handlefrihet og nødvendig rom for stimulering av nye initiativ i tråd sektorens ulike behov. I Meld. St. 10 (2011-2012) *Kultur, inkludering og deltaking* er det i tråd med dette foreslått at Norsk kulturråd skal bidra til inkludering av nye stemmer i kultursektoren, oppsøkende kulturformidling og formidlingsordninger over hele landet.

II

Det er viktig at det blir lagt til rette for innsyn og åpenhet i fordelingen av midler fra Norsk kulturråd. Som statlig organ skal Norsk kulturråd følge de alminnelige lover og regler som gjelder for forvaltningen, herunder lov om offentlighet i forvaltningen, lov om arkiv og forvaltningsloven som er viktige i en slik sammenheng. Møtene i Norsk kulturråd er i utgangspunktet åpne for alle. Et viktig bidrag til økt innsyn vil også være en felles søker- og tilskuddsporttal for tilskudd fra ulike kilder som Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde, Fond for utøvende kunstnere og Utvalget for statens stipend- og garantiinntekter.

III

Det gis ikke faste tilskudd fra Norsk kulturfond, men Kulturrådet gir både tilsagn om tilskudd fra Norsk kulturfond for ett år og om tilskudd for flere år. Tilsagn om tilskudd for mer enn ett år gis med forbehold om Stortingets vedtak og vanligvis for inntil tre år, men kan fornyes for ytterligere perioder.

Med virkning fra 2011 er et betydelig antall enkelttiltak overført fra faste poster til Norsk kulturfond, post 56 Flerårig prosjekttilskudd. Med det har vi sikret at fordeling av tilskudd til disse tiltakene blir foretatt på bakgrunn av Kulturrådets faglige og kunstneriske skjønn og at brukerne har forutsigbarhet ved at tilsagn kan gis for flere år av gangen.

Tilsvarende har Norsk kulturråd fått fullmakt til å fordele bevilgningen under kap 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd etter eget faglig skjønn.

Departementets budsjett til kulturformål for øvrig er i det alt vesentlige bundet opp til statsinstitusjoner, nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og til knutepunktinstitusjoner. Når det gjelder region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner, er staten bidragsyter sammen med regionale tilskuddsparter. Dette systemet ble utviklet i forbindelse med oppfølging av Stortingsmelding nr. 61 (1991-1992) *Kultur i tiden*. Jeg ser det som viktig at samarbeidet mellom staten og kommunalt nivå om finansiering av institusjoner blir videreført.

Jeg er også opptatt av at Kulturrådet skal kartlegge hvilke grupper av søkere Kulturfondet har og på bakgrunn av det vurdere om det skal settes i verk særskilte tiltak for å nå nye grupper av søkere. Dette vil jeg ha en dialog om med Kulturrådet framover.

